

Józef Piotr Lompa

*Boś nie wystąpił dla zysku
i sławy,
Lecz w ojczystego języka
obronie
Mężnieś się ujął zaniedbanej
sprawy
Z ogniem młodzieńczym,
jaki w wieszczu płonie*

Konstanty Damrot

źródło ilustracji: Konstanty Prus: *Józef Lompa, jego życie i prace na 50. rocznicę zgonu jego.* Bytom: Katolik, 1913

* 29 czerwca
1797
+ 29 marca
1863

**Nagrobek Józefa
Lompy przy kościele
św. Walentego
w Woźnikach**

**Józef Piotr
urodził się w Oleśnie
na Śląsku Opolskim,
jako syn biednego
sklepikarza
warzywnego
Michała Lompy
i Józefy ze Stróżyków**

**Używał kryptonimu J.L. lub
pseudonimu A. Mieczyński**

Pomnik Józefa Lompy w Zabrzu

Olesno - miejsce urodzenia Józefa Lompy

Józef Lompa

źródło ilustracji: **Województwo śląskie oraz ziemie śląskie**. Oprac. Franciszek Popiółek.

Katowice: Nasza Księgarnia, 1937 oraz <http://www.poltax-olesno.pl/>

**Nauczyciel,
organista,
śląski działacz
narodowy,
folklorysta,
prozaik,
publicysta,
tłumacz
korespondent
pism**

Popiersie z Olesna

**Domagał się
wprowadzenia
języka polskiego do
szkół i administracji**

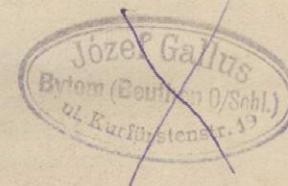
**Starał się
o podniesienie
oświaty i kultury
rolnej wśród
chłopów**

**Głosił hasła ścisłej
łączności Śląska
z Polską**

**JÓZEF LOMPA,
JEGO ŻYCIE I PRACE.**

NA 50. ROCZNICĘ ZGONU JEGO

NAPISAŁ KONSTANTY PRUS.

BYTOM. NAKŁADEM AUTORA. DRUKIEM „KATOLIKA”,
SPÓŁKI WYDAWNICZEJ Z OGRANICZONĄ ODPOW. 1913.

**Współpracował
z kilkoma
czasopismami**

**Założył
bibliotekę
i czytelnię
w Bytomiu**

**Stale
korespondował
z wieloma
wybitnymi
osobistościami,
między innymi
Józefem
Ignacym
Kraszewskim
i Pawłem
Stalmachem**

I. Rozdział.

Imiono Śląska. Naistarsi mieszkańcy.

Szląsko w naistarszych pismach Zlezia nazywane bywa, które słowo od Quadów, jednego ludu z pierwszych obywateli Śląska pochodzi. Quad wyraża w starey niemieckiey mowie źle; a Polacy nażywają ieszcze po dziś dzień pomieszkanców Śląska: Złęzakami lub Szlązakami.

Pierwsi Śląska pomieszczańcy zdają się bydź, podług twierdzenia Tacitusa, żacińskiego dzieiopisarza, Quadzi i Lycirzy w dolnym, a Goci, Marsygni i insze rzeszy, w górnym Śląsku. Te pospolstwa należały do tych samych drobnych rzeszy, które Niemcze osadzały. Ci pierwsi obywatele nie mieli ustawicznych pomieszkani, iako to u wszelkich narodow tych jest, które się rolnictwem nie trudzą, tylko polowaniem i paszeniem bydła bawią, więc też byli od inszych im podobnych horłów rozproszeni.

II.

**Fragment książki
Józef Lompa:
Krótkie
wyobrażenie
historii Śląska
dla szkół
elementarnych.
Opole: Feistle,
1821**

**Napisał około
90 prac literacko-
naukowych o tematyce:
etnografia, geografia,
historia Śląska i Polski,
język, rolnictwo**

**Opracował zbiory
przysłów i pieśni**

**Pisał też wiersze,
często inspirowane
pięknem przyrody**

Popiersie Lompy na rynku w Woźnikach

Wykład jego, chociaż niewykwintny i szorstki, jasny jest, zrozumiałы i dostosowany doskonale do pojęcia początkujących

Wiersze jego lubo nie nacechowane wyższym talentem poetyckim, oznaczają się jednak czystością języka, prostotą wysławiania i jakąś rzewną nieraz smętnością, trafiającą do serca czytelników

Ludwik Jenike (1860)

źródło ilustracji: Konstanty Prus: **Józef Lompa, jego życie i prace na 50. rocznicę zgonu jego.** Bytom: Katolik, 1913

**Jego działalność
przyczyniła się do
utrzymania języka
polskiego i kultury
rodzimej na Górnym
Śląsku**

**Wpływała na
rozbudzenie się
zainteresowań tym
regionem w innych
dzielnicach Polski**

**Józef Lompa
około 1860 roku**

**Najwalniejszą przeto
zasługą Lompy będzie
zawsze ta okoliczość, że
on, jeśli zgoła nie
pierwszy, to w każdym
razie jeden
z najpierwszych odczuł
i zrozumiał rzeczoną
konieczność oświaty
rodzimej**

**i z własnej dobrej woli na ugorach śląskich
zaczął wskrzeszać i rozniecać oświatę polską
dla ludności polskiej na Śląsku**

Konstanty Prus

**Był dobry,
mile się z ludźmi
obchodził**

**Lubiany, pilny,
pracowity i bardzo
mądry**

**– takim pamiętali go
ludzie w Woźnikach**

Pracownia Śląska

~~EX LIBRIS
Dr. B. Erzgeb.~~

OFIARA

MIŁOŚCI NIEWCZESNÉJ.

Rzecz wyjęta z osnowy

DAWNIEGO SZLĄSKIEGO RĘKOPISU.

(Zdarzenie prawdziwe z r. 1680.)

T. L. S.

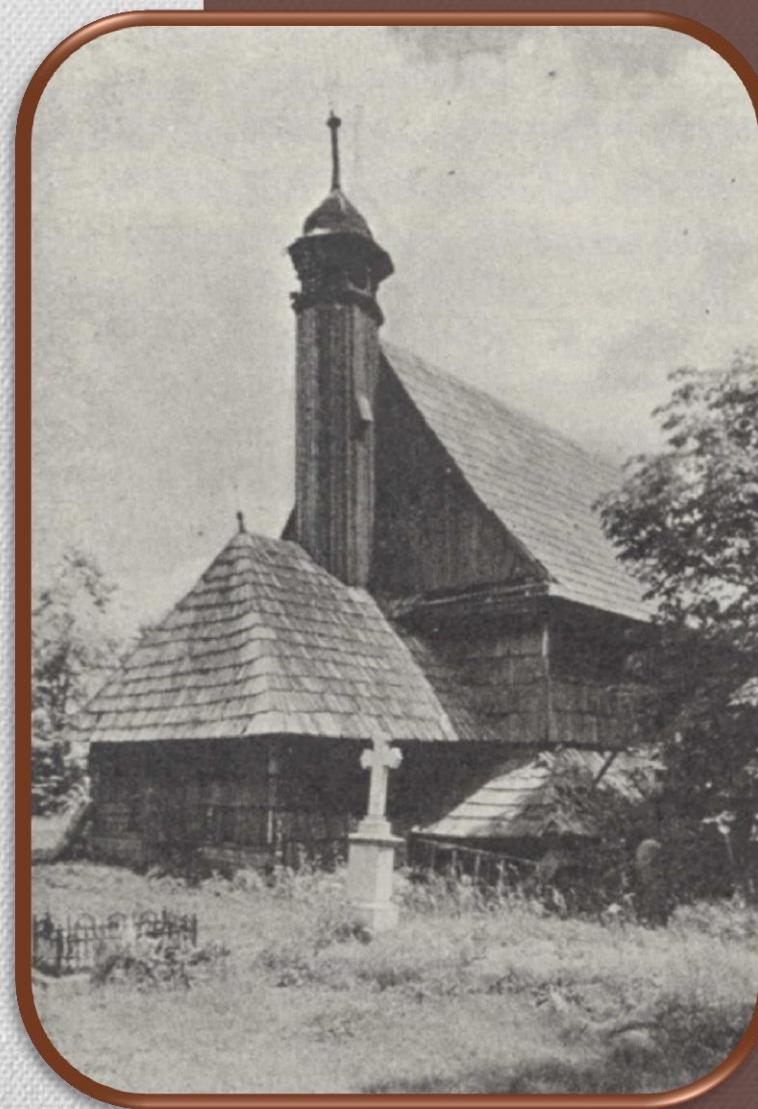
W JAŚLE.

Z wyłoczní Anastazego Businowskiego.
1858.

*Wzrostu był średniego,
lecz dość gruby. Tabakierka,
która często w dłoni nosił,
oraz laska, to przedmioty od
niego nieodłączne. Chodził
powoli, a ruchy jego wszystkie
znamionowane były powagą*

*Dla ludzi był zawsze
bardzo grzeczny i uprzejmy,
z wszystkimi obchodził się mile
i delikatnie. Z natury miał
uosobienie pogodne, lubił
dowcip i umiał być dowcipny,
ale bez złośliwości – miał
bowiem serce dobre i na
wskroś poczciwe*

Konstanty Prus

**Kapliczka pod
Woźnikami**

**Pracował
w Szywałdzie,
Cieszynie, Łomnicy
i Lublincu**

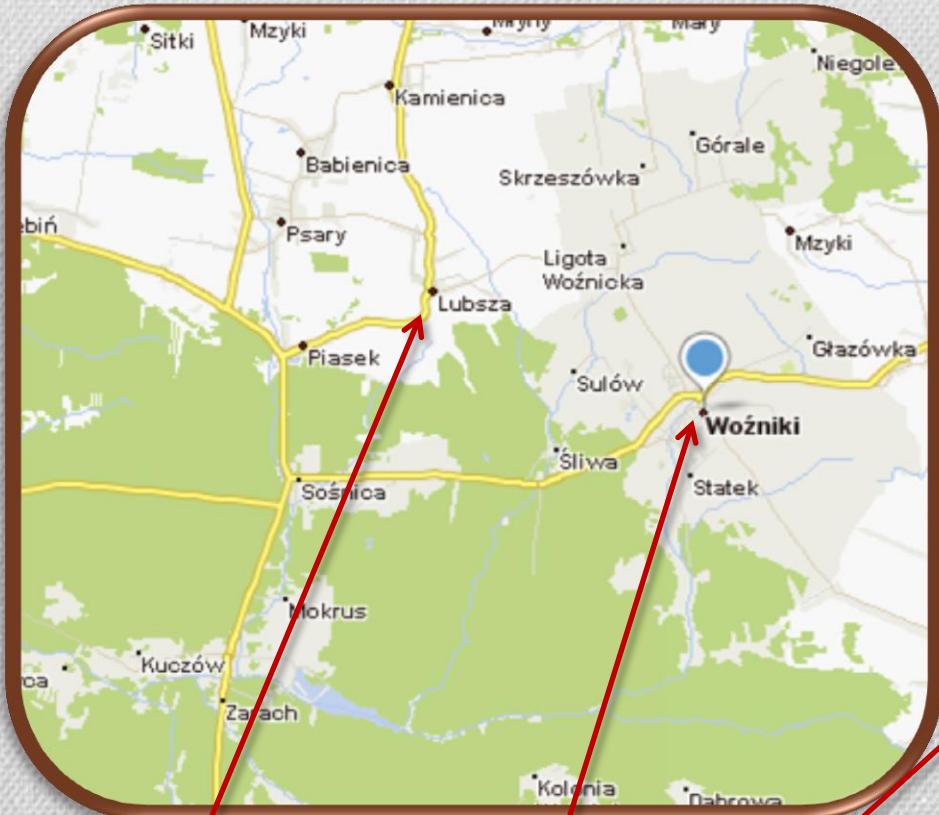
**Od jesieni 1819 roku,
przez ponad 30 lat
w Lubszy Śląskiej**

**Pomnik Józefa Lompy zza
wschodniej ściany Zamku Górnego
w Opolu z 1965 roku**

**Projekt – Joanna Domaszewska
Wykonanie – Magdalena Pruszyńska-
Jaroszyńska**

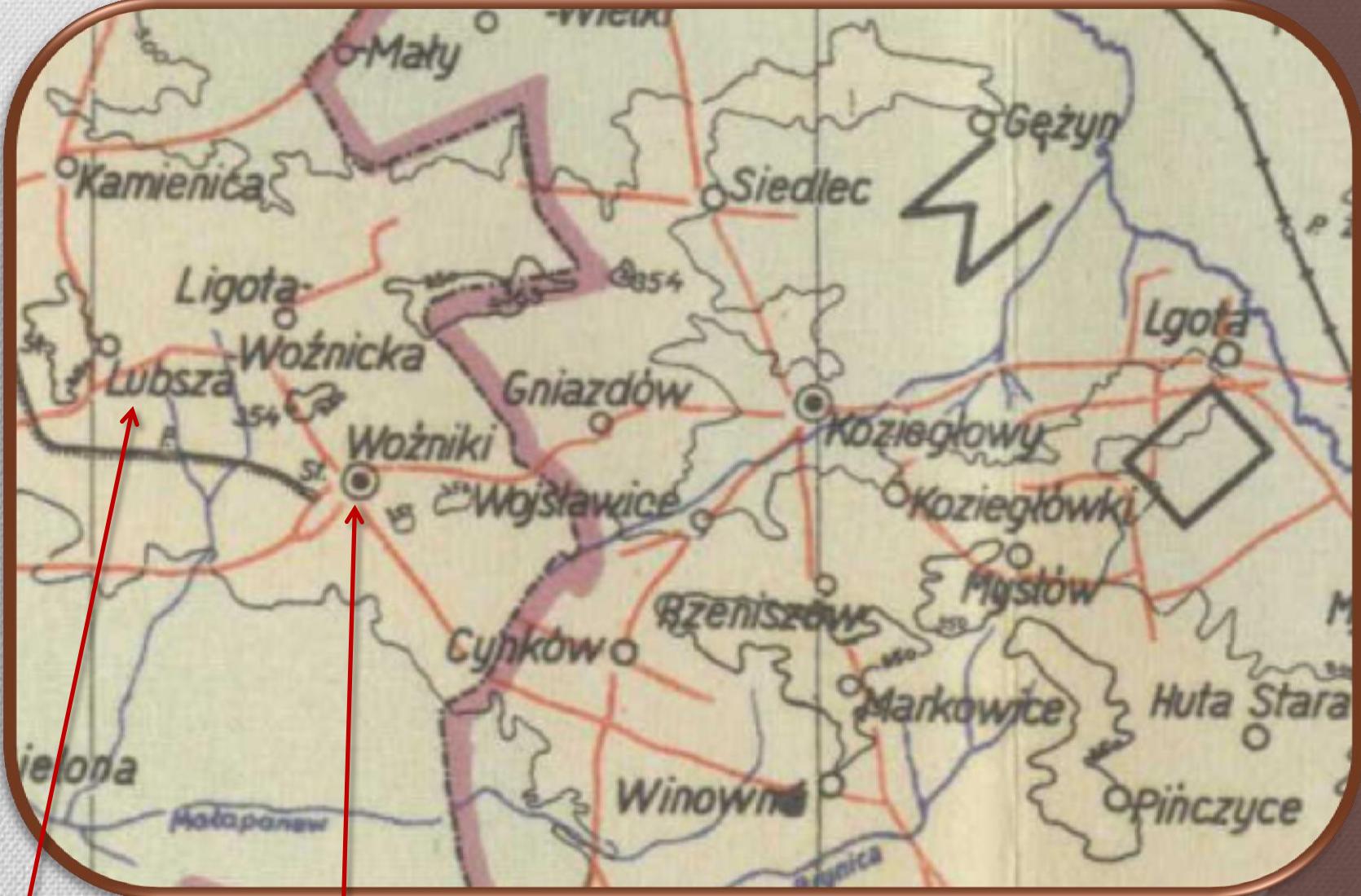

Tak kiedyś wyglądała Lubsza

Lubsza i Woźniki,
miejscowości związane z życiem
i działalnością Józefa Lompy

źródło ilustracji: **Województwo śląskie oraz ziemie śląskie**. Oprac. Franciszek Popiółek.
Katowice: Nasza Księgarnia, 1937 oraz <http://www.poltax-olesno.pl/>

Lubsza i Woźniki,
miejscowości związane z życiem
i działalnością Józefa Lompy

Kościół
w Lubszy

W 1818 roku Józef ożenił się z Marią Benesiową, z którą miał 9 dzieci

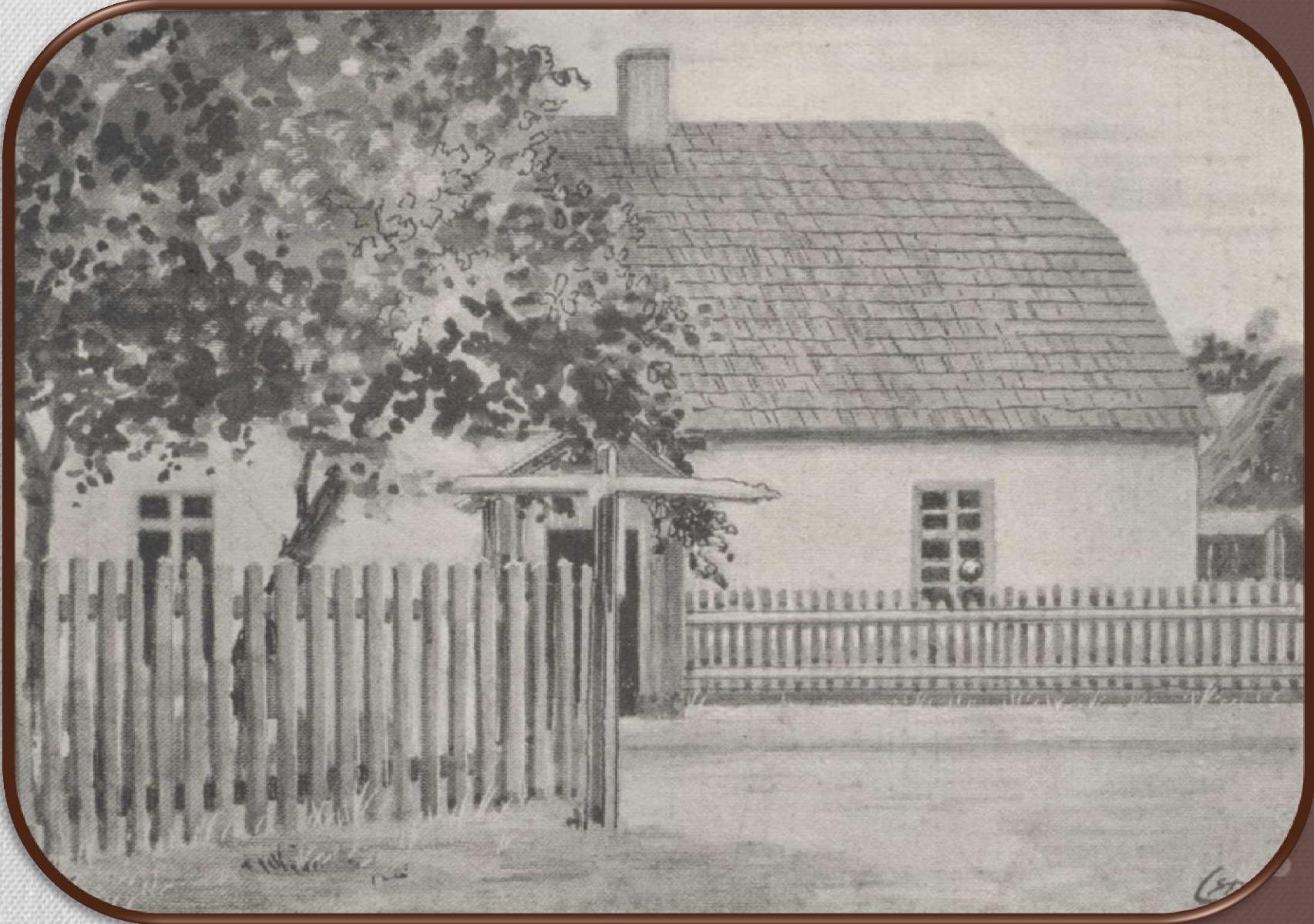
Po jej przedwczesnej śmierci ożenił się z Weroniką Grzegorz i doczekał się kolejnych 7 dzieci

Liczną rodzinę utrzymywał z pensji nauczyciela, organisty, deputatu w zbożu i opale. Ponadto uprawiał 7 mórg gruntu i łąk

Szkoła w Lubszy wybudowana przez Józefa Lomrę

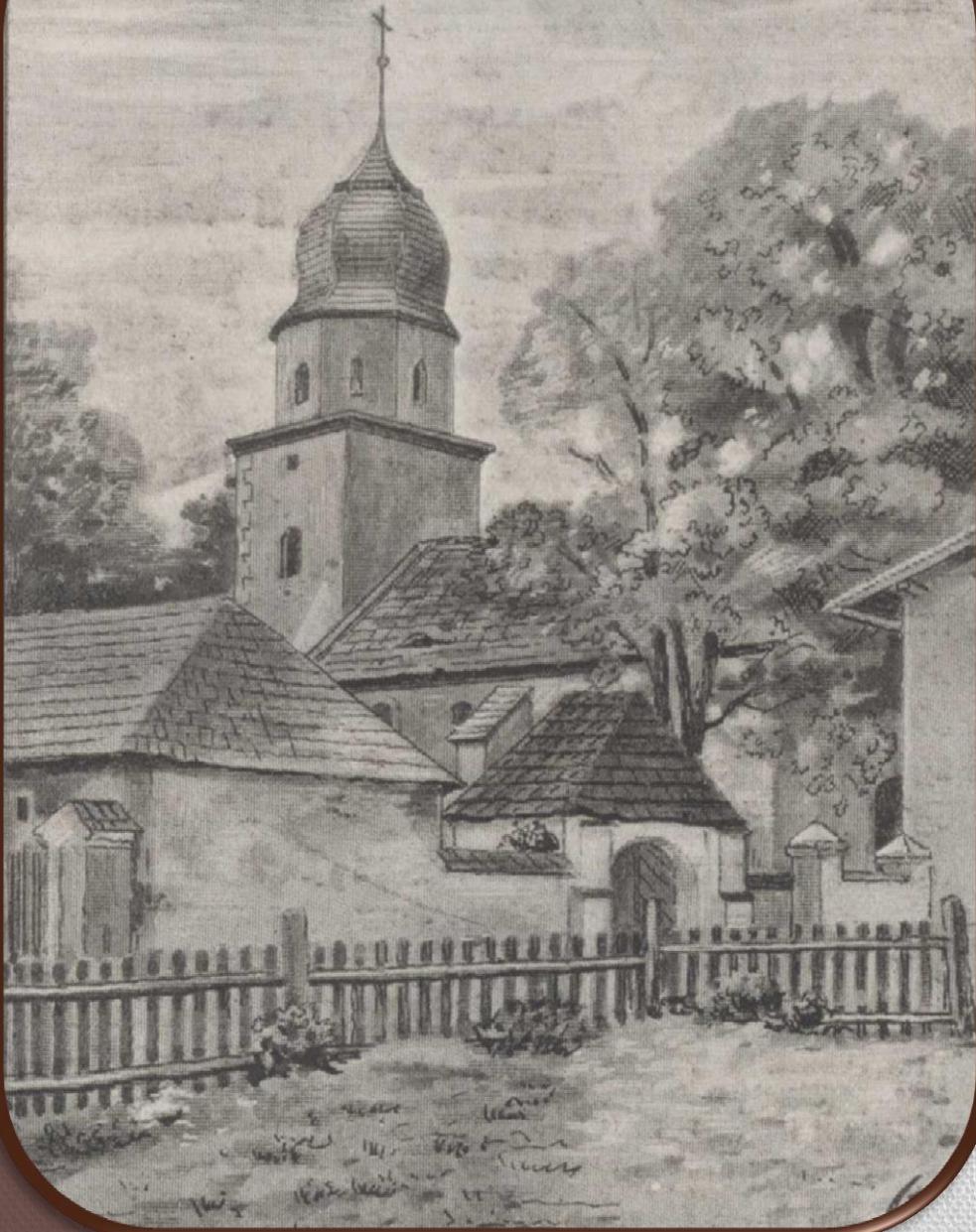

Józef Lompa postarał się o piękny gmach szkolny i powiększył szkolny ogród. Zasadził ponad 200 drzew owocowych, wystawił trzy altany. Każdą z przeszło 500 gatunków roślin zaopatrzył w tabliczkę z nazwą botaniczną w języku łacińskim, niemieckim i polskim. Przed szkołą ufundował studnię do wspólnego, dla całej wsi użytku

Stara szkoła w Lubszy

źródło ilustracji: Konstanty Prus: **Józef Lompa, jego życie i prace na 50. rocznicę zgonu jego.** Bytom: Katolik, 1913

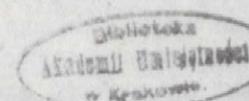

Dla kościoła
w Lubszy postarał
się o organy,
podwyższenie wieży
i samego kościoła,
nowy dach,
wybudowanie
kaplicy, zegar na
kościele,
powiększenie
i ogrodzenie
cmentarza,
odnowienie
ołtarzy...

Kościół w Lubszy

**Jego aktywny
udział w Wiośnie
Ludów (1848), gdy
dał się poznać,
jako obrońca
polskiej ludności
Śląska
spowodował, że
władze pruskie
odebrały mu
możliwość
zarobkowania**

Krótkie wyobrażenie
historyi Śląska
dla szkół elementarnych,
zebrane
przez J. Lompe,
Szkolnego i Organistę w Lubszycy.

Własnym nakładem do druku podane.

w Opolu Roku 1821,
drukowanou Królewskiego Regency-Drukárza, K. B. Feistle.

**Pozbawiony pracy
i emerytury
ostatnie 13 lat
życia spędził
w Woźnikach
żyjąc w skrajnej
nędzy z żoną
i najmłodszymi
dziećmi**

**Mimo biedy
i rozpaczliwego
położenia, Lompa
pisał i pracował
bez wytchnienia**

**Kościół
w Woźnikach**

**Boś Ty,
wieszczu śląski,
śmiały a skromny,
Sam
największy sobie
wystawiłeś
Trwalszy niż
kruszec pomnik
wiekopomny**

Konstanty Damrot

Woźniki kamień pamiątkowy
przed szkołą im. Józefa Lompy

Bibliografia:

- Stanisław Berezowski: *Turystyczno-krajoznawczy przewodnik po województwie śląskim*. Katowice: Nasza Księgarnia, 1937, s. 267
- Jacek Lyszczyna: „*Nie drogą bitą, lecz ścieżkami dzikimi wybijam się...*” W 200-lecie urodzin Józefa Lompy. „Śląsk” 1997 nr 6, s. 50- 52
- Konstanty Prus: *Józef Lompa, jego życie i prace : Na 50. rocznicę zgonu jego*. Bytom: Katolik, 1913
- Bogdan Snoch: *Józef Piotr Lompa 1797 – 1863. Ziemia Śląska*. Tom 4. Red. Lech Szaraniec. Katowice: Muzeum Śląskie, 1997, s. 381- 385
- Marek Szołtysek: *Józef Lompa – geniusz w ubóstwie*. „*Gazeta Rybnicka*” 1997 nr 6, s. 16-17
- Marek Szołtysek: *Śląski Sokrates*. „*Gość Niedzielny*” z 8 lipca 2007, s. XI